

1. Vládny návrh zákona o mediálnych službách – druhé čítanie.

Ide o novo navrhnutý zákon, ktorý kombinuje a nahrádza viaceré predošlé mediálne zákony (o vysielaní a retransmisii, resp. o digitálnom vysielaní), pričom dostane slovenskú legislatívu do súladu s európskymi smernicami. **Zákon bol postúpený do druhého čítania bez pozmeňujúcich návrhov.** Gestorský výbor pripravil dlhší pozmeňujúci návrh, ten však prerokovaní tiež nebol.

Napriek väčšiemu celkovému rozsahu zmien, ak sa sústredíme iba na menší, skôr vidíme zachovanie *status quo*. Nový zákon obsahuje, v takmer nezmenenej forme, všetky predošlé možnosti a garancie pre menšiny vyplývajúce zo zmienených „starých zákonov“. Navrhnuté zmeny v textácií dotýčajúcich paragrafov sú najskôr technického charakteru. Pribudlo niekoľko nových momenty vyplývajúcich zo zmien v samotnom mediálnom priestore (napr. rozšírenie diapazónu digitálnych obsahov), vrátane povinnosti poskytovateľov online platforiem na zdieľanie videí chrániť verejnosť pred videami, ktoré podnecujú k nenávisti alebo diskriminácii – § 48 ods. 1 písm. b).

Najdôležitejšia zmena z pohľadu menšín je, ako narába nový zákon **s povinnosťou RTVS vysielateľ obsah aj v menšinovom jazyku.** Má tak spraviť „v časovom rozsahu zodpovedajúcom národnostnému a etnickému zloženiu obyvateľstva“¹. Vládny návrh novelizuje aj tento paragraf pridaním toho, ako sa ráta toto zloženie: je to „podľa posledných výsledkov sčítania obyvateľov“.

Problém je, že čo sa týka televízie, RTVS nikdy nebol schopný tieto kvóta reálne naplniť, ba ani sa k tomu priblížiť (na rozdiel od rozhlasu, kde takmer plnohodnotne funguje menšinové Rádio Patria). V roku 2020 sa malo v národnostnom jazyku vysielateľ **2022 hodín televízie, ale vysielalo iba 57,3 hodín.** Nie je vidno ani tendenciu vylepšenia: v roku 2017 to napríklad bolo 121,9 hodín namiesto zákonom určených 1422 hodín. Ministerstvo kultúry vo svojom pôvodnom návrhu (v MPK) rátalo s upustením od hore uvedenej formulácie a jej nahradením zákonnou garanciou 360 hodín v televízii pre menšiny, čo by bolo oveľa vyššie číslo ako je súčasná prax, no zároveň oveľa menšie číslo ako súčasná zákonná garancia. Namietali to viaceré menšinové organizácie, a po rokovaniach sa zrodil kompromis: vládný návrh „šalátovým spôsobom“ pridáva do Zákona o RTVS (532/2010) nové paragrafy 5a a 27a, ktoré definujú, že verejnoprávna televízia musí odvysielateľ **denne nie menej ako 120 minút a ročne nie menej ako 500 hodín.** Keďže súčasné kapacity toto nestíhajú, pridáva sa **prechodné obdobie**, v ktorom v roku 2022 bude televízna zložka RTVS vysielateľ aspoň 240 hodín a v roku 2023 aspoň 360 hodín menšinových relácií, kým sa v roku 2024 napokon dosiahne hore uvedená kvóta 500 hodín.

¹ Zákon č. 532/2010 o RTVS, § 5 ods. 1 písm. g)

Hodnotenie: **Nakoľko zákonné garancie v prospech menšín ostávajú v platnosti, a kompromis zrodený v MPK efektívne rieši aj problém rozsahu televízneho vysielania pre menšiny, návrh odporúčame podporiť.**

Navrhujeme technickú zmenu resp. doplnenie, a to v paragrafoch, kde sa hovorí o zákaze propagácie a podnecovaniu k nenávisti. Konkrétne ide o § 48 ods. 1 písm. b), § 61 písm. c) a 74 písm. b), ktoré navrhujeme doplniť takto: „na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine, **alebo z dôvodu iného postavenia**“. Takéto definične otvorený odkaz by vylúčil možný neskorší zúžený pohľad na dôvody vedúce k nenávisti, ktorej propagácia je neprípustná.

2. Vládny návrh zákona o výstavbe – druhé čítanie.

Ide o vládny návrh kontroverzného **stavebného zákona**, ktorý v praxi ani tak novelizuje existujúci zákon, ako predstavuje úplne novú koncepciu spôsobu povoľovania stavieb a stavebných prác. Pri príležitosti prvého čítania tohto zákona sme pripravili stanovisko k tomuto zákonu, kde sme poukázali na jeho hlavné problémy z hľadiska menších: na vypadnutie možnosti dodatočného povoľovania stavieb (a tým pádom vznikajúce riziko búrania rómskych osád), na rozšírené práva ústredného stavebného orgánu a podobne. Naše hodnotenie bolo: odporúčame nepodporiť tento zákon a doplniť ho o potrebné ustanovenia z dôvodov existujúcich nedoriešených rozporov ako aj nebezpečenstva, ktorá nová úprava nesie z ohľadom na svojvoľné odstraňovanie stavieb napr. v rómskych osadách bez možnosti legálne tieto stavby legalizovať.

Po zasadnutí SPMN bol náš odborník Juraj Kuruc pozvaný na pracovné stretnutie s úradom predkladateľa, podpredsedu vlády Hollého, za účasti splnomocnenca Hera a poslanca NRSR Polláka. Prezentoval rozšírené a precizované stanovisko SPMN, kde sme uviedli šesť návrhov na vylepšenie zákona. **Naše pripomienky boli na stretnutí čiastočne akceptované**. Na marcovej schôdzi NRSR sa zákon prerokoval iba na gestorskom výbore, ktorý navrhol rozsiahli pozmeňujúci návrh, no k hlasovaniu u návrhu nedošlo.

Pozmeňujúci návrh gestorského výboru reaguje na niektoré z problémov, na ktoré sme predtým poukázali (viď. príloha). Rozšíri sa fikcia splnenia kolaudácie podľa roku výstavby: doteraz sa to týkalo iba stavieb postavených pred rokom 1976, po navrhutej zmene by sa pridali tie stavby postavené do 1989, ktoré sa nepretržite využívajú na svoj účel a vlastníkom stavby je aj vlastníkom pozemku (§ 65 ods. 16).

Návrh obsahuje aj osobitné riešenie pre „stavby nachádzajúce v priestorovo separovanej lokalite, ktorá vytvára koncentrovanú a generačne reprodukovanosť chudobu“. V prípade týchto lokalít môže vlastník dať legalizovať svoju stavbu postavenú medzi rokmi 1990 a 2024 ak má vysporiadané pozemky, stavbu využíva na bývanie, a stavba neohrozuje život a nie je ani v ochrannom pásme elektrického vedenia, plynovodu, dopravnej infraštruktúry. Výnimku z poslednej podmienky majú stavby, pri ktorých prevádzkovateľ danej infraštruktúry súhlasí s ich legalizáciou napriek tomu, že nachádzajú v ochrannom pásme. Takáto dodatočná legalizácia bude možná do roku 2032 (§ 63 ods. 2).

Zmeny vnímame pozitívne, ale nie sú dostatočné. Riešia jeden z našich hlavných výhrad, a to je možnosť dodatočnej kolaudácie pre existujúce stavby. Podmienky sú určené pomerne prísne (pozemkové právo, bezpečnostné pásma), no perióda 10 rokov dáva šancu na vysporiadanie týchto podmienok. Je však otázne, ako sa podarí zabezpečiť kooperáciu dotknutých subjektov (obec, vlastníci

pôdy) počas tohto prechodného obdobia, a či v niektorých prípadoch nebudú chcieť aktívne zdržiavať proces do konca prechodného obdobia na zabezpečenie nasledovného búrania obydlií.

Zákon však naďalej ostáva veľmi prísny ohľadom možnosti vystaňovania ľudí z ich obydlií (§ 55 ods. 5). Takýto prístup naďalej považujeme byť v protiklade s ochranou obydlií, pričom obydlie je podľa štandardnej definície čokoľvek, čo sa ako obydlie používa. Preto je stále potrebné upraviť zákon tak aby jeho ustanovenia nemohli viesť k porušeniu práva ochranu obydlií v zmysle práva na súkromie.

Sporným bodom ostáva aj centralizácia stavebných úradov a tak odobratie možnosti samosprávam, aby ovplyvnili reálny vývoj stavieb v ich katastri. Táto zmena môže byť kontroverzná v tom, že nevieme, aký úmysel bude mať ústredný stavebný orgán k menšinám. Napríklad, či bude rešpektovať právo menšín na zachovanie pôvodného charakteru ich obcí (a zabrániť napr. masovej výstavbe). Ale naopak, či bude za alebo proti desegregačným opatreniam v obciach (napr. presťahovanie obyvateľov segregovanej lokality do jadra obce – podľa čoho sa to bude hodnotiť). Zmena vstupuje do doterajšej kompetencie samospráv v tejto oblasti, čo môže byť nebezpečné, ak nemáme jasné pravidlá na to, podľa čoho má rozhodovať v etnicky „zafarbených“ situáciách.

Problémom môže byť aj používaná terminológia – pojem „priestorovo separovaná lokalite, ktorá vytvára koncentrovanú a generačne reprodukovánú chudobu“ sa neopiera o súčasnú legislatívu, a preto jeho interpretácia môže byť ťažká resp. nevymáhateľná. Navrhujeme preto použiť odvolávku na existujúcu legislatívu, napríklad zo zákona o pozemkových úpravách.²

Hodnotenie: Navrhnutý stavebný zákon je problematický z troch hľadísk. Pripravený pozmeňujúci návrh akceptovateľne reflektuje na problematiku následnej legalizácie stavieb, no odstraňovanie stavieb a vystaňovanie obyvateľov bez náhradného ubytovania naďalej ostáva reálnou hrozbou. Obmedzenie právomocí samospráv tiež považujeme za riziko. Preto **odporúčame podporiť pozmeňujúci návrh, ale neodporúčame podporiť zákon ako celok.**

² Zákon č. 330/1991 z.z., § 2 ods. 5: Osídlením sa na účely tohto zákona rozumie sídelná koncentrácia obydlií obývaných prevažne priestorovo alebo sociálne vylúčenými skupinami obyvateľstva. Ďalším riešením je zákonné ukotvenie definícií z existujúcich metodických materiálov, napr. ÚSVRK (2018): *Metodický výklad k používaniu etnických kategórií pri nastavení štátnych integračných politik.* <https://imb-bmi.org/wp-content/uploads/2022/04/Metodicky-vyklad-k-pouzivaniu-etnickych-kategorii-pri-nastavovani-statnych-integracnych-politik.pdf>

3. Návrh poslancov VETRÁKA, LAURENČÍKA a PROČKA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí – druhé čítanie

Poslanecký návrh otvára dve zákony, pre nás je však dôležitý iba jeden. Jednoduchým návrhom sa posilňuje pozícia **Úradu pre zahraničných Slovákov**. Tento úrad vznikol v roku 2006 a fungoval ako ústredný orgán štátnej správy. V roku 2012 však novelizáciou bola táto právomoc obmedzená, koordinačnú právomoc prevzalo Ministerstvo zahraničných vecí, pričom Úradu bola priznaná iba právomoc podieľať sa na zabezpečovaní tvorby štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Návrh tento stav mení, a Úrad má nanovo nielen sa „podieľať sa na zabezpečovaní tvorby štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí,“ ale **„zabezpečiť tvorbu, výkon a koordináciu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí“**. Paralelne, Ministerstvo zahraničných vecí už nebude zabezpečovať „výkon štátnej politiky“ ale iba „štátnu politiku“.

Schválenie tohto návrhu by mal za efekt mierne posilnenie pozície Úradu zoči-voči ministerstvu. Otázne je však, či je úrad v tomto momente pripravený na zvýšenú rolu v tvorení štátnych politík. S najväčšou pravdepodobnosťou bude po takejto zmene potrebné úrad kapacitne aj rozpočtovo posilniť.

Tento návrh zároveň „šalátovým spôsobom“ prideluje Úrade vlády právomoc koordinovať boj proti korupcii. Je to niečo, čo ide mimo rozsah činnosti tejto skupiny a preto sa tým nebudeme zaoberať.

Hodnotenie: **Z hore uvedených dôvodov návrh odporúčame podporiť. Ide o mierne posilnenie právomocí orgánu starajúcu sa o zahraničných Slovákov bez toho, aby prišlo k ujme akejkoľvek inej skupiny.** Chceme však poukázať na fakt, že v MPK si žiadalo ďalšie precizovanie niekoľko ministerstiev, samotný text návrhu sa preto možno ešte zmení.

Nad rámec súčasnej novely si dovoľíme poukázať na fakt, že súčasné znenie zákona je diskriminačné smerom na ľudí pochádzajúcich z národnostných menšín Slovenska žijúcich v zahraničí. Ako typický príklad môžeme uviesť Rusínov vo Vojvodine alebo Rómov v Anglicku. Zákon neráta s ich podporou, a to na etnickom princípe. Preto si myslíme, že v budúcnosti by bolo vhodné rozmyšľať o širšej novelizácii tohto zákona na odstránenie diskriminačnej praxe.

4. Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky GYIMESIHO na vydanie zákona o finančnej podpore pre Maďarský spoločenský a kultúrny zväz na Slovensku – Csemadok – druhé čítanie.

Tento návrh zákona prichádza do parlamentu spolu s dvojčikou – pozmeňujúcim návrhom k zákone o Matici slovenskej. Tieto dva návrhy zákonov treba vnímať ako prepojené, keďže boli zámerne naraz posunuté do druhého čítania ako súčasť koalíciej dohody. Obe sa týkajú finančnej podpory dôležitých inštitúcií národnostnej kultúry Maďarov resp. Slovákov.

Cieľom zákona o Csemadoku je zabezpečiť každoročnú fixnú ročnú podporu 300 tisíc eur pre organizáciu Csemadok (Maďarský spoločenský a kultúrny zväz na Slovensku). Návrh v druhom čítaní je totožný so znením z prvého čítania. Dôvodová správa hovorí o tom, že návrh zákona, ako aj rozpočet na tento účel, bol prediskutovaný s Ministerstvom kultúry.

Samotný návrh ex offio nikomu neškodí, a Csemadok niečo získa, no treba sa pozrieť na širší kontext, a to je diskusia o financovaní menšinových kultúr prostredníctvom Kult Minor. Práve tento fond stelesňuje samosprávu menšín v oblasti kultúry. Preto považujeme za najlepší spôsob financovania menšinových kultúr práve prácu cez neho. Odklonenie sa od tohto konceptu, napríklad formou osobitnej podpory Csemadoku, oslabuje samosprávu menšín a zaváňa starou školou kultúrnej politiky a systémom našich ľudí. Navyše nepovažujeme za prospešné ani pre minoritu, ani pre majoritu, ak kultúrny život niektorej menšiny má ovládať jedna jediná organizácia.

Tiež nie je jasné, čo sa stane s kultúrnymi ustanovizňami ďalších národnostných menšín typu Karpatskonemecký spolok či Zväz Rusínov-Ukrajincov. Existujú aj také menšiny, ktoré podobné ustanovizne ani vôbec nemajú.

Navyše, zákon je z technického hľadiska slabý. Zákon neupravuje žiadne pravidlá nakladania s financiami, hospodárenia, nie je riešený účel, kontrola, vykazovanie, konflikt záujmov. Má iba minimálny objem detailov. Neupravuje sa, či sa Csemadok stále môže uchádzať o zdroje z Kult Minor (čo teraz robí veľmi úspešne), alebo či je to myslené tak, že toto nahrádza podporu z fondu.

„Cena“ za tento zákon má byť úprava zákona o Matici slovenskej z dielne poslancov OĽaNO a Sme rodina. Ide o jednoduchú novelu, ktorej jediným cieľom je navýšiť finančný príspevok Matici slovenskej od štátu z o 155 400 € (z 1 344 600 € na 1 500 000 €). V dôvodovej správe sa poslanci odvolávajú na PVV, kde je uvedené, že vláda zväži systémovú zmenu financovania Matice slovenskej. Avšak novela neobsahuje žiadne štrukturálne úpravy Matice ani zmenu spôsobu financovania. Novela evidentne reaguje na zníženie dotácií Matice od Ministerstva kultúry z minulého roku.

Tento zákon vnímame podobne ako zákon o Csemadoku. Ide o nesystémové riešenie, v ktorom sa len nalejú peniaze do jednej organizácie. Za vhodnejšie považujeme podporovať kultúru skrz navýšenie finančných kapacít Fondu na podporu umenia alebo Audiovizuálneho fondu. Ad hoc financovanie konkrétnych kultúrnych organizácií (či už menšinových alebo majoritných) štýlom „niečo za niečo“ je nesystémové, nespravodlivé a celkovo škodí ani stavu kultúry na Slovensku.

Navyše, vzhľadom na množstvo problémov, ktorým Matica slovenská čelí, tak pochybujeme, že jednoduché navýšenie finančných prostriedkov tieto problémy vyrieši. Audit z decembra 2021 odhalil 16 nedostatkov v hospodárení a štát žiada, aby Matica vrátila 93 000 € z dotácií.³ Taktiež existujú podozrenia z prepojením na organizáciu Slovenskí branci⁴ alebo kritika Slovenských národných novín za uverejňovanie dezinformácií⁵. Ak existujú peniaze na podporu slovenskej kultúry, mali by byť poskytnuté menej kontroverzným inštitúciám, pri ktorých je istota, že budú využité na správne účely.

Hodnotenie: Odporúčame oba návrhy nepodporiť. Radšej navrhujeme využiť financie na posilnenie participatívnych a transparentých inštitúcií, akými sú Kult Minor alebo Fond na podporu umenia.

³ Struhárik (2022) <https://dennikn.sk/2685326/audit-v-matici-odhalil-nedostatky-a-ziada-aby-vratila-cast-penazi-maticiar-pochybenia-odmietaju/>

⁴ Breiner (2020) <https://infosecurity.sk/nezaradene/matici-slovenskej-sa-nepaci-akademicka-studia-ktora-ju-spaja-s-s-kremelskym-vplyvom/>

⁵ Struhárik (2021) <https://dennikn.sk/2441435/republike-hrozi-rozpad-liberalizmus-je-zhubnejši-ako-korona-strasia-slovenske-narodne-noviny-ich-buducnost-je-neista/?ref=list>

5. Návrh poslanca FECKA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení – druhé čítanie.

Cieľom tejto novely je zjednodušiť oddelenie časti obce, hlavne pre prípady ako Nižná Šebestová (rodná obec predkladateľa), ktorá je formálne súčasťou mesta Prešov. **Zákon bol posunutý do druhého čítania v nezmenenej podobe.**

Momentálne existuje možnosť oddelenia časti obce de jure, ale de facto je to nemožné. Za prvé, na vyvolanie referenda je potrebná petícia s účasťou minimálne 30% oprávnených voličov *celej obce*. **Novela upravuje toto kvórum na 70% oprávnených voličov *odčleňovanej časti obce*.** Za druhé, samotné referendum sa momentálne musí odohrávať na úrovni *celej obce*. Po prijatí novely **by sa referendum odohrávalo len v *odčleňovanej časti obce*.**

Avšak na oddelenie časti obce nestačí úspešné referendum. V §2a odseku 5 sú stanovené **presné podmienky, ktoré musia byť splnené, aby sa mohla obec rozdeliť.** Nové obce môžu vzniknúť, ak:

- majú katastrálne územie alebo súbor katastrálnych území tvoriaci súvislý územný celok
- majú **najmenej 3000 obyvateľov**
- urbanisticky nesplynuli s ostatnými časťami obce
- ak do rozvoja *odčleňovanej časti obce* boli vložené investície, od ktorých je závislá celá obec

Všetky tieto podmienky zostávajú v platnosti. Novela dokonca **pridáva podmienku, že musí byť zohľadnená história obce.** Toto kritérium je vágne a interpretácia je nejasná, ale domnievame sa, že zámerom novely je umožniť oddelenie častiam obcí, ktoré majú históriu samostatného fungovania. Zachovanie týchto podmienok značne mitiguje možné riziká novely. Ďalšia novinka je, že sa odčleniť nemôže tzv. mestská časť (také majú de jure iba Bratislava a Košice).

Je obavou, či by táto novela nevedla k oddeleniu častí obcí obývaných majoritou od častí obývaných rómskou menšinou. Známý prípad, kedy sa časť obce o niečo podobné pokúšala, je obec **Žehra, kde sa jadro obce snažilo oddeliť od rómskej osady Dreveník.** Takéto oddelenie momentálne **nie je možné a nebude možné ani po prijatí novely.** Žehra má dokopy 2500 obyvateľov, takže nespĺňa kritérium minimálne 3000 obyvateľov. Dreveník navyše nemá históriu samostatnosti.

V skutočnosti je extrémne málo prípadov obcí, kde by takéto oddelenie rómskej osady bolo čo i len teoreticky možné. Teoreticky možné by to bolo napr. v obci Smižany, ktorá má dokopy 8900 obyvateľov, z čoho je 2900 rómskej národnosti a žijú v geograficky oddelenej koncentrácii. Pri ostatných obciach by museli nastať zásadné demografické zmeny, aby bolo riziko oddelenia reálne. Oddelenie častí obcí od rómskych osád síce predstavuje teoretické riziko, ale **v praxi to považujeme**

za nepravdepodobné aj po novelizácii.

Je tu však obava, že by umožnenie oddelenia častí obcí viedlo k **atomizácii samospráv**. Momentálne je problémom, že menšie obce nemajú dostatočné finančné a personálne kapacity na to, aby poskytli kvalitné verejné služby všetkým svojim obyvateľom. Ťažko sa odhaduje, v koľkých obciach by existovala dostatočne silná vôľa obyvateľov na takýto krok. Mohlo by sa to týkať najmä bývalých obcí, ktoré dnes tvoria súčasť väčších a etnicky inak zložených miest – napr. bývalá prevažne maďarská obec Tomášová, ktorá je dnes súčasťou Rimavskej Soboty. Počítajúc s tým, že petíciu za referendum musí podporiť 70% oprávnených voličov odčleňovanej časti, ktorá musí mať minimálne 3000 obyvateľov, nepredpokladáme lavínovú reakciu rozdeľovania obcí. Stále však platí, že v súčasnosti by bolo viac žiadúce podporiť municipalizáciu (dobrovoľné spájanie sa obcí), ako ich rozdelenie.

Hodnotenie: Návrh je z hľadiska menších neutrálny, keďže neočakávame, že by vyprodukoval prípady odčlenenia osád od obcí. Zároveň však ide proti potrebám obcí na Slovensku vo všeobecnosti: naše obce potrebujú municipalizáciu, nie väčšiu fragmentáciu. **Novelu preto odporúčame nepodporiť.** Dôležitejšie nám príde vytvoriť motivačné dráhy vedúce k municipalizácii, vrátane prostredníctvom garancií pre obce, ktoré sa vzdávajú svojej samostatnosti, že si môžu zachovať silné rozhodovacie právomoci vo svojom (bývalom) katastri napr. formou veta poslancov z miestnej časti.

6. Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Tomáša VALÁŠKA na vydanie zákona o príspevku na predprimárne vzdelávanie dieťaťa – prvé čítanie.

Tento návrh zákona od poslanca Valáška predstavuje **nový príspevok na predprimárne vzdelávanie dieťaťa**, ktorý má nahradiť príspevok na starostlivosť o dieťa (zákon č. 561/2008 Z.z.). Príspevok na starostlivosť o dieťa je momentálne takmer úplne nevyužívaný – poberá ho mesačne len 255 osôb. Dôvodom je, že sa do veľkej miery prekrýva s rodičovským príspevkom. Oba príspevky sú pre rodičov detí mladších ako 3 roky a oba majú rovnakú základnú výšku (280€), len na rodičovský príspevok majú nárok všetci rodičia bez ohľadu na to, či pracujú alebo nie. Príspevok na starostlivosť o dieťa je **financovaný z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu⁶** a jeho čerpanie má byť ukončené v decembri 2022. Už teraz je zrejmé, že tieto finančné prostriedky nebudú dočerpané.

Nový príspevok na predprimárne vzdelávanie dieťaťa by odstránil redundanciu a zefektívil čerpanie príspevku. Naďalej by bol príspevok určený pre rodičov detí, ktoré sú zapojené do predprimárneho vzdelávania (či už v štátnej alebo súkromnej škôlke/jasliach). **Príspevok je podmienený tým, že rodič buď vykonáva zárobkovú činnosť**, alebo študuje. Zmena oproti príspevku na starostlivosť by nastala v niekoľkých dôležitých aspektoch:

- Príspevok by bolo možné poberať **až dokým dieťa nedovŕši vek povinnej školskej dochádzky**, nie len do veku troch rokov.
- Príspevok sa navýši až na max. **350 €**; ale ak dieťa chodí do škôlky zaradenej do siete škôl a školských zariadení SR, tak maximálna výška príspevku je **200 €**.
- Príspevok môžu poberať aj **Ukrajinci**, ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko.

Mnohé aspekty tohto návrhu zákona hodnotíme pozitívne. Umožniť ukrajinským matkám uchádzať sa o tento príspevok je, samozrejme, vítané a správne. Zvýšenie veku, dokedy je možné čerpať príspevok z 3 na 6 rokov, taktiež schvaľujeme. Vo všeobecnosti je dobré incentivizovať rodičov, nech zapájajú svoje deti do predprimárneho vzdelávania.

Avšak je známe, že kapacity materských škôl sú dlhodobou nedostatujúce. Príspevok 350 € by umožnil niektorým rodičom prihlásiť deti do súkromných škôlok, čím by sa čiastočne odbremenili štátne škôlky. Avšak treba podotknúť, že rozvinutá sieť súkromných škôlok existuje len vo veľkých mestách. Takéto

⁶ Zdroje: https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSVaR/OKNPSZaSS/Opis_NP_PSD_MRR.pdf?fbclid=IwAR3UqY2lse3zccxvgrBpgqVD1C-49cH-ScFa7zcucVO_EZRZhwIjm1m4yCw ; https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSVaR/OKNPSZaSS/Opis_NP_PSD_VRR.pdf?fbclid=IwAR12J4dlGWOCHGALi25RoE-s34KvCYH0LyQDQvChdX2KGp392eqEdKtwR6o

opatrenie by mohlo čiastočne pomôcť nedostatku miest v škôlkach v Bratislave, ale vôbec sa tým **nevyrieši situácia v menších obciach a v regiónoch**. Štát by sa mal sústrediť na systematické navyšovanie kapacít, nie sa zbavovať povinnosti zaručiť predškolskú dochádzku tým, že prenesie zodpovednosť na súkromný sektor. Takýto prístup znevýhodňuje menej rozvinuté regióny, kde rodičia nemajú na výber medzi súkromnou a štátnou škôlkou.

Otázka predškolskej dochádzky je obzvlášť dôležitá v kontexte rómskej menšiny. Zapájanie rómskych detí do predškolského vzdelávania je kľúčový integračný nástroj, takže pri riešení problematiky škôlok je potrebné zvážiť dopad na túto menšinu. Príspevok je podmienený výkonom zárobkovej činnosti, tým pádom **nebude možné čerpať príspevok pre tých najviac ekonomicky marginalizovaných**. Tým pádom sa stráca incentivizačný mechanizmus tam, kde ho najviac potrebujeme. Bolo by vhodnejšie, aby bolo čerpanie príspevku podmienené len tým, že dieťa navštevuje materskú školu.

Hodnotenie: Navrhnutý zákon je z hľadiska menšín neutrálny. Nikomu neškodí, a čiastočne pomôže odbremeniť preťaženú sieť škôlok. **Preto ho navrhujeme podporiť**. Avšak zákon pomôže najmä pracujúcim rodičom z väčších miest. Tým sa míňa cieľ v miestach, kde je podpora predškolskej dochádzky najdôležitejšia – v regiónoch a v marginalizovaných rómskych komunitách.

7. Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách – prvé čítanie.

Ide o pomerne rozsiahlu novelizáciu **pozemkového zákona**. V rámci našej analýzy sa však sústredíme iba na dopady navrhnutých zmien na možnosť **jednoduchých pozemkových úprav** (JPÚ) pod osídleniami marginalizovaných skupín obyvateľstva. Ide o opatrenie zavedené v roku 2017 a zahrnuté v § 2 ods. 1 písm. j) a § 8g.

Navrhnutá zmena nemení podstatu vykonania jednoduchých pozemkových úprav v týchto lokalitách, no zjednocuje niektoré administratívne procesy, ktoré sa ich týkajú. Najdôležitejšia zmena je posilnenie okresných úradov zoči voči obciam. Kým JPÚ pod osídleniami MRK mohli zatiaľ iniciovať iba dotyčné obce, odteraz tak môžu spraviť aj iní účastníci procesu (§ 7 ods. 1).

Ďalšou zmenou je, že pri kompenzácii pôvodných vlastníkov pozemkov pod osadami nadobudnú povinnosť navrhnuť pozemky na účely vyrovnania aj iný štátny správcovia pozemku, ako je Slovenský pozemkový fond. Je to dôležitý moment najmä z hľadiska, že viaceré osídlenia sa nachádzajú aj na lesných pozemkoch, a preto je potrebné aby pozemky na účely vyrovnania mohol poskytnúť aj správca (napr. Lesy SR), nie len Slovenský pozemkový fond.

Hodnotenie: Môžeme konštatovať, že z hľadiska menšín ide o pomerne malý rozsah zmien. Týkajú sa zefektívnenia procesov vysporiadania pozemkov pod osadami, a hodnotíme ich ako zmeny s malým ale pozitívnym dopadom. **Návrh preto odporúčame podporiť.**